

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

на тема: „ Състояние, тенденции и резултати на програмата на НЗОК за профилактика на задължително здравноосигурените лица над 18 г., осъществявана от общопрактикуващите лекари”, за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”

Докторант: Д-р Пенка Стефанова Костадинова
Научни ръководители: Проф. д-р Анжелика Велкова, дмн
Проф. Петкана Христова, дм

Със заповед № 1312 от 04. 07. 2017 г. на Ректора на МУ – Плевен съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Състояние тенденции и резултати на програмата на НЗОК за профилактика на задължително здравноосигурените лица над 18 г., осъществявана от общопрактикуващите лекари”, за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт ; Професионално направление: 7.4. Обществено здраве; Научна специалност: Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията.

Образование, кариерно развитие и квалификация на дисертанта

1. Д-р Пенка Стефанова Костадинова е завършила Висше медицинско образование в МУ – Плевен през 1994 г.
2. От 1995 - 1996 г. работи като асистент в МУ –Плевен , „Клиника по професионални заболявания”.
3. От 1997 до 1999 г. работи като рентгенолог в Общинска болница гр.Гулянци.
4. Последователно преминава всички степени на експерт, гл.експерт, зам. директор на РЗОК- Плевен (1999 г. до 2011 г.)
5. От 2011 г. до 2012 г. е Зам. управител , а след това и прокурист на ДКЦ „Света Параскева” ЕООД – гр.Плевен.

6. За периода 2011-2013 г. е назначена за Асистент към Катедра «Социална и превантивна медицина, медицинска статистика, педагогика и психология» към ФОЗ, МУ-Плевен.
7. От 2013 до 2015 г. работи като Търговски представител в «Екстрапласт» ЕООД – Плевен, а от началото на 2016 г. до края на същата година работи като лекар към Спешно приемно отделение в УМБАЛ „Д-р Г. Странски” АД – Плевен.
8. От 29.06.2017 год. до момента е Директор на РЗОК – Плевен.
9. През 2003 г. се дипломира като Магистър по икономика, специалност „Финанси” ВТУ „Св.св.Кирил и Методий” гр. В.Търново.
10. Има признати 2 специалности: по „Социална медицина и здравен мениджмънт” – 2003 г. и „Икономика на здравеопазването”- 2014г.
11. Владее английски и руски език – самостоятелно и немски език – основно.
12. Членува във: БЛС; СУБ /Съюз на учените в България/; БАОЗ /Българска асоциация по общественото здраве/; ЕУРНА /Европейска Асоциация по общественото здраве/

Общо описание на представените материали

Представеният от д-р Пенка Стефанова Костадинова комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Правилника на МУ-Плевен за развитие на академичния състав.

Рецензията е изготвена въз основа на дисертационен труд в обем от 188 страници и автореферат от 60 страници. Дисертацията е структурирана съобразно правилата при изготвяне на дисертационен труд и съдържа следните раздели: Въведение (5 стр.), Литературен обзор (56 стр.), Материал и методи (9 стр.), Резултати и обсъждане (107 стр.), Изводи (4 стр.), Препоръки (4 стр.), Приноси (4 стр.). Списъкът на литературата включва 237 заглавия, от които 106 на кирилица и 131 на латиница. Използваните литературни източници са във връзка с поставените дисертационни задачи.

Дисертационният труд съдържа, 26 таблици, 73 фигури и 9 приложения. Изложението е добре структурирано. Материята е подходящо илюстрирана.

Във връзка с настоящата дисертация са реализирани 4 публикации и 4 участия в научни форуми в България и 1 публикация и 1 участие на научен форум в чужбина.

Актуалност на тематиката

През настоящия век, хората харчат пари най-често за решаване на здравните си проблеми, които вече са настъпили, а не за действия, които да ги предотвратяват. Ето защо на съществуващия клиничен модел на действие, през последните десетилетия, СЗО противопоставя превантивен модел, основан на доброто разбиране на здравните потребности на хората и на разкриване на епидемиологичния профил на населението, чрез оценка на тежестта на заболяванията и на рисковите фактори, които ги предшества. Експертите са на мнение, че за общественото здраве е важно пациентите и лекарите да са убедени, че дори и слабо изразените в нашите представи рискови фактори са със значима прогностична тежест за здравето.

За това изследователският интерес на дисертанта е насочен към обхвата на населението на възраст над 18 г. с годишен общ профилатичен преглед, към съдържанието на пакетите за профилактика, оценка на мониторинга на рискови групи и анализ на мотивираността на здравноосигурените лица по отношение провежданата програма. Всичко това прави трудът много навременен и практически насочен.

Характеристика на дисертационния труд

Въведението започва с подчертаване на значимостта на профилактичните програми в дейността на първичната медицинска помощ. Обосновава се необходимостта от провеждане на проучване за установяване на обхвата на лицата над 18-годишна възраст, подлежащи на профилактичен преглед и оценяване на ефекта от провежданата програма по отношение консумацията на здравни услуги от 2-те групи здравноосигурени лица: тези с редовни профилактични прегледи и другите - без профилактика. Обсъдени са и някои дискуссионни теми по отношение прилагането на профилактични прегледи в условията на първичната медицинска помощ.

Във *втора глава - литературен обзор* са представени същността на профилактичният преглед на лицата над 18 г., провеждан от ОПЛ; преглед на документи и публикации свързани с ресурсната обезпеченост на профилактичните прегледи ; резултати от провеждани проучвания за ефекта от общия профилактичен преглед на възрастните. Литературният преглед е обширен и показва много добро познаване на основните публикации свързани с темата на дисертационния труд.

В *трета глава* е разработена методологията на проучването. Описани са основните постановки на изследователските параметри, систематизирани се целта и задачите, представен е инструментариума на проучването. За

събиране на първичната информация е използван социологически метод, който предполага получаване на разнообразна по своя характер информация. Използвани са и съответните статистически методи за анализ на честотни разпределения, методи за изследване на зависимости между описателни данни, тестове за сравняване на относителни дялове. Резултатите от проведените анализи се представени чрез честотни таблици, кростабулации между категорийни величини и графичен анализ за онагледяване на получените резултати.

В *четвърта глава* са представени резултатите от проучването.

Направен е задълбочен анализ на нормативната уредба, регламентираща профилактичните прегледи на ЗЗОЛ над 18 год. и на ресурсната обезпеченост на програмата финансирана от НЗОК. Подчертава се, че нормативната уредба, касаеща профилактичните прегледи на възрастните е претърпяла множество промени. Честата промяна и неприлагането на санкции при неизпълнение на задължения от страна на здравноосигурените лица са довели до недостатъчна информираност и мотивация на населението и до затруднения при изпълнение на задълженията от страна на ОПЛ при проследяване на дългосрочните ефекти на профилактиката.

Представена е богата емпирична информация за двете групи лица, обхванати и необхванати с профилактичната програма и възникващите в практиката проблеми. Доказано е, че здравноосигурените лица, които нямат извършван профилактичен преглед се лекуват по-често по пътеки свързани с остри състояния – като хеморагични инсулти, инфаркти и хирургични интервенции, които са по-скъпи от хоспитализациите по повод обострени хронични заболявания.

Според изготвената от авторката скала за оценка, здравноосигурените лица, които редовно имат извършван профилактичен преглед за осемгодишния период, се определят като много високи консуматори както на извънболнична, така и на БМП. Лицата които не са ходили редовно на профилактичен преглед се явяват средни консуматори, а тези без профилактика са „ниски консуматори” на медицински услуги.

Установява се неизпълнение на задълженията на ОПЛ по отношение на идентифициране и наблюдение на лицата с повишен риск за развитие на социалнозначими заболявания. Половината от ОПЛ не са мотивирани да изпълняват програмата за профилактика в частта за формиране на рискови групи, *т.е. не изпълняват най-важната част от обема на профилактичния преглед*, тъй като натрупването на голям брой индивиди с комбинация на повече от два рискови фактори в популацията, дори и в гранични стойности,

води до значимо увеличаване на абсолютния популационен риск и опасност от развитие на нови заболявания в близко бъдеще.

В *изводите* на дисертационния труд са отразени най-важните резултати от проучването за отношението на пациентите и на общопрактикуващите лекари към профилактичната програма. Оценен е обхвата, качеството и ефективността на профилактичните прегледи на здравноосигурените лица над 18 год. Изводите логически следват анализа и обсъждането на резултатите.

Дисертационният труд е написан на стилистично добър език, дава пълна представа за извършената от авторката изследователска работа. Поставените задачи са решени в необходимата степен, формиращи научно-приложните приноси на работата.

Автореферат

Авторефератът е изготвен в съответствие с изискванията и дава точна и пълна представа за съдържанието, научните методи и подходи на проведените изследвания и получените резултати в дисертационния труд.

Приноси и значимост на разработката

I. С теоретично-познавателен и методологичен характер

1. Проведено е оригинално, първо по рода си у нас, комплексно изследване на провежданите от ОПЛ профилактични прегледи на ЗЗОЛ над 18 годишна възраст в страната и Плевенски регион, заплащани от бюджета на НЗОК.
2. Представена е актуална картина на честотата на извършваните профилактични прегледи с обособяване на съответните групи: ЗЗОЛ с редовно извършвани профилактични прегледи; ЗЗОЛ с нередовно извършвани профилактични прегледи и ЗЗОЛ без профилактични прегледи
3. За първи път у нас се извършва комплексна оценка на ресурсите на извършените профилактични прегледи и сравняване на показателите, касаещи прегледи в СИМП и хоспитализации на здравноосигурените лица , обхванати с профилактика и необхванати с такава.
4. Направен е критичен анализ на най-актуалните наши и европейски нормативни актове, препоръки и стратегии за профилактика за лица над 18-годишна възраст.

II. С приложен характер

1. Определя се стратегия за организационни и законодателни промени по отношение провеждането на профилактичните прегледи на ЗЗОЛ над 18 г.,

заплащани от бюджета на Здравноосигурителната каса и се предлагат стъпки, за актуализиране на дейностите и изследванията, включени като задължителни в рамките на профилактичните прегледи.

2. Дадени са предложения за адаптиране софтуера на ОПЛ за извършените профилактични прегледи и към информационната система на НЗОК за мониторинг на програмата и генериране на периодични справки.

Лични впечатления

Нямам лични впечатления от д-р Пенка Стефанова Костадинова, нито участие в съвместни проекти и публикации.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Необходимо е обобщаване и популяризиране на данните от дисертационния труд, с цел формиране на научнообосновано мнение относно ползите от редовното явяване на профилактичен преглед за намаляване на заболяемостта на населението над 18 г. възраст и актуализиране на дейностите и изследванията, включени като задължителни в рамките на профилактичните прегледи.

Заклучение

Дисертационният труд на д-р Костадинова представлява завършен научен продукт, който има ясни цели в една актуална област, извършено е проучване с приноси с теоритично-познавателен, потвърдителен, методичен и практико-приложен характер. Трудът напълно отговаря на изискванията заложи в Правилника на МУ- Плевен за развитие на академичния състав. Всичко това е основание за положителната ми оценка и призовавам и членовете на Научното жури също да гласуват д-р Пенка Стефанова Костадинова да получи образователната и научна степен „доктор”.

14.08.2017 г.

Подпис:

Проф. д-р Е.Шипковенска, дм